

Hukuk devleti yoksa güçlü ekonomi olmaz

TÜSİAD Başkanı Erol Bilecik: Gerçek bir refahtan bahsetmek, ancak yargıya güven, hukuka saygı duyulan, demokrasisi güçlü bir ülkede mümkündür

Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD) Yönetim Kurulu Başkanı Erol Bilecik, birlik olmadan, toplumsal uzlaşma ve mutabakat sağlanmadan ekonomide dönüşümü yakalamak, reformları yapabilmeyin kolay olmadığını dikkat çekti.

ŞEHRİBAN KIRAC

Bilecik, herkesin fikrini özgürce söylediği, korkmadan düşüncesini ifade edebildiği bir ortamda toplumların gerçek anlamda ilerleyebileceğini vurgulayarak "İyi bir anayasa yapabilmeyin temelinde de, ekonomik gelişimin temelinde de güçlü bir hukuk devleti vardır. Gerçek bir refahtan bahsetmek, ancak yargıya güven, hukuka saygı duyulan, demokrasisi güçlü bir ülkede mümkün ve anlamlıdır" ifadesini kullandı. TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Erol Bilecik ile Türkiye'nin 2018 öncelikleri, kırılma noktaları ve ekonomisini konuştuk. Bilecik'in Cumhuriyet'e verdiği demecin ana atları şöyle:

■ 2017'de ekonomimiz yaklaşık yüzde 7 büyüdü. Ekonomide her gösterge için daima madalyonun diğer yüzü de vardır. Bir ekonomiyi ancak kısa bir süre için potansiyelinin üzerinde bir hızla büyütebilirsiniz. Eğer potansiyel büyüme, yani ekonominin verimlilik düzeyi, üretim kapasitesi ve işgücü kalitesi kalıcı olarak artmadıysa, büyüme de kalıcı olmaz. Hatta bu tür bir büyüme, bazı finansal kırıl-

ganlıkları ve maliyetleri de beraberinde getirir.

Bardağın dolu tarafı

■ Uzun vadeli başarılar için, iş dünyasının kriteri büyümenin hızlı olması kadar kaliteli ve sürdürülebilir olmasıdır. Geçen yılki hızlı büyümenin yanına dış borçtaki önemli artışı, çift haneli enflasyonu ve giderek yükselen ve finansman kalitesi bozulan cari açığı da katmak ve neticede ekonomiyi bir bütün olarak değerlendirmek zorundayız.

Sadece bardağın dolu tarafını güzel diye seyretmek, boş tarafını doldurabileceğimiz zamandan çıkmaktır.

Normalleşme sağlanmalı

■ Ekonominin amacı, 'amacı olan bir ekonomi'dir. Bizim amacımız, ülkemizin hızla değişen dünyanın gereklerine uyum sağlaması ve küresel ölçekte rekabet edebilen bir ekonomi olmasıdır. 2018, bu anlamda bizim için bir fırsat yılı.

■ Bu senenin, Türkiye'de özgürlük alanlarının genişlediği, ekonomik reformların gerçekleştiği ve AB başta olmak üzere Türkiye'nin dış ilişkilerinde iyileşmenin sağlandığı, normalleşmenin gerçekleştiği bir yıl olmasını diliyoruz. TÜSİAD olarak her zaman olduğu gibi ekonomimizin rekabet gücünün artması, dünya ekonomisinden hak ettiği payı alabilmesi için tüm gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz.

Erol Bilecik

DÖNÜŞÜM ŞART

■ Türkiye ekonomisinin bugün en çok ihtiyaç duyduğu iki şey reform ve istikrardır. Bazen istikrar kelimesi yanlış anlaşılıp, politikarlarda ya da yönetimde hiç değişiklik olmaması gibi yorumlanabiliyor. Tersine, bugün Türkiye ekonomisinin ciddi bir değişim ve dönüşüme ihtiyacı var. Çünkü dünya ekonomisi teknolojik gelişmelerle baş döndürücü bir hızla ilerliyor. Yapay zeka, büyük veri, nesnelerin interneti, blockchain uygulamaları ekonomilerde iş yapış şekillerini ciddi anlamda sarsıyor ve değiştiriyor. 4. Sanayi Devrimi kapımıza dayanmış durumda. Bugün günlerden 'yarın'. Gençlerin yeni ekonomik yapıyı hem şekillendirmeleri hem de bunun içerisinde kendilerine yer bulabilmeleri için ihtiyaç duydukları beceriler de değişiyor.

■ İstikrardan kastımız ise, makroekonomik istikrarı sağlayacak kural temelli bir piyasa ekonomisi. Kısa ca 'kurallı ekonomi' diyebiliriz. Nedir bu kurallar? Ekonomik politikalarında şeffaflık ve öngörülebilirlik, piyasaların denetleme ve düzenlemesinin liyakatlı, özerk kurumlarca yapılması, istisnaya dayanan ve takvimlendirilmiş reform ve yasal düzenleme süreçleridir. Aslında 2001 krizi sonrası yapılan pek çok düzenleme bahsettiğimiz sistemi, yani şeffaf ve öngörülebilir politika yapımını destekleyici yöndeydi.

AB ile yeni sayfa açılsın

■ Türkiye'nin 2017 yılı büyümesinde üç önemli faktörün rol oynadığını görüyoruz: Hızlanan küresel ekonomi ve büyüyen AB ekonomisi. Kredi Garanti Fonu'nun (KGF) kullanımı. Vergi indirimleri ve teşvikler.

Türkiye ekonomisi, küresel hızlanmadan ve AB büyümesinden önemli bir destek gördü. Bu desteğin 2018'de de devam edeceğini öngörebiliriz. Şimdi, canlanan ekonomiyle beraber bu ilişkileri iyileştiren adımların atılması, gerginliklerin azaltılması, vize anlaşmasının uygulanabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması ve en önemlisi Gümrük Birliği'nin modernizasyonu müzakerelerinin başlatılmasının tam zamanı. 2018'in en önemli temalarından biri, AB ile yeni bir sayfa açmak olmalı. Küresel ilişkilerde başarı, ekonominin 'olmazsa olmazıdır.

Kredi üretken alana gitsin

■ Bankacılık sektörümüz uzun zamandır mevduat artışlarının üzerinde bir oranda kredi büyümesi sağlıyor. Bu finansmanın kaynağını yurtdışı fonlar oluşturuyor. Türkiye, dış borcunu 2001 krizindeki yüzde 59'dan yüzde 35'lere geriletmişti. 2011'den itibaren düzenli şekilde artan dış borç, bugün yüzde 52'ye ulaştı. Kredi mevduat oranı ise TL cinsinden yüzde 140 civarında. Yani her 100 TL mevduata karşı bankalarımız 140 TL kredi vermiş. Büyüme, hızlı kredi artışlarıyla fonlamamız artık mümkün değil.

■ KGF gibi mekanizmalar kullanılırken hedef sadece kredi artışı değil, bu kredilerin üretken alanlara dağılımının sağlanması da olmalı. 2018 KGF yoluyla 55 milyar TL'lik ek kredi genişlemesi olacak.

En kırılma nokta ENFLASYON

2018'DE BÜYÜME TAHMİNİMİZ YÜZDE 4.5 CİVARINDADIR

■ Bu yıl ihracat artışlarının devam etmesini, KGF'nin daha az etkili olmasını ve mali politikanın nispeten daha sıkı olmasını bekliyoruz. Dolayısıyla, iç ve dış talebin daha dengeli olduğu bir büyüme bizce mümkün ve ekonomi politikaları da buna göre tasarlanmalı.

■ 2018 yılında büyüme tahminimiz yüzde 4.5 civarındadır. İç talebi artırıcı uygulamalar ile kısa vadeli yüksek büyüme uğruna, kırılma nok-

tarımızı daha fazla artırmamalıyız. Uzun zamandır ertelediğimiz yapısal reformlara odaklanırsak, verimlilik artışları ile bir yandan büyümeyi artırırken, diğer yandan kırılma noktalarımızı azaltabiliriz. Yüksek dış borç ve finansman kısıtlarımız malum, ancak bunların ötesinde, şu anda Türkiye ekonomisinde en kırılma noktamız yüksek enflasyondur.

Rekor kırdık

■ 2017'de, enflasyonda 2004 yılından beri maalesef en yüksek seviye olan yüzde 11.9'a ulaştık. Gıda ve enerji gibi kalemleri dışarıda tutan çekirdek enflasyon ise yine rekor kırarak yüzde 12.3 oldu. Tüm dünyada gelişmekte olan ülkelerin enflasyonu yüzde 4 civarındadır. Bizimle beraber kırılma noktası 5'liden geçen Brezilya, Hindistan, Endonezya gibi ülkelerin hepsinde enflasyon yüzde 3-4 bandına inmiş

durumunda ve bu ülkeler artık listede değiller. Bize en yakın enflasyon oranı, yüzde 23 ile Arjantin'de görülüyor. Türkiye, yaptığı reformlar ve verdiği bunca mücadele sonunda yeniden çift haneli enflasyonu hak etmiyor.

■ Finansman maliyetlerinin giderek arttığı ve mevduatlarımızın yüksek kredi büyümesini artık destekleyemediği bu ortamda, elimizdeki kıstı kaynakları en verimli alanlarda, en verimli projelerde değerlendirmek zorundayız. Unutmayalım ki aynı kısıtlar yalnızca KGF değil, Kamu Özel İşbirliği modeli ile yapılan projeler için de geçerli. Bu yüzden kamunun yönlendirdiği yatırımların gerçekten ihtiyaç duyulan alanlarda yapılması önem arz ediyor.

KREDİLİ

BÜYÜME

ZORLAŞIYOR

■ Yüksek enflasyon, TL cinsinden finansman yükünün yükselmesine, vadelerin kısalmasına ve ekonomide dolarizasyona neden oluyor. Ekonomide dolarizasyon, toplumsal hayatta polarizasyon en son ihtiyacımız olan şeydir. Yüksek enflasyon aynı zamanda, sermaye piyasalarının gelişiminin önünde de ciddi bir engel teşkil ediyor. Oysaki büyümenin kredi yoluyla finansmanı giderek zorlaşırken, sermaye piyasalarının geliştirilmesine her zamankinden daha fazla ihtiyacımız var. Bu yıl, halka açılmak isteyen firmalarımızın sayısındaki artış neredensiz değil. Artık şirketler borç yoluyla finansman yerine sermaye piyasalarından kaynak bulmayı tercih ediyorlar.

Yeniden keşfe gerek yok

■ Enflasyonu düşürmek için ne yapılması gerektiği bellidir. İktisat kuramlarını yeniden keşfetmemize gerek yok. Merkez Bankamız enflasyonu düşürmek için her türlü araca ve bunları bağımsız bir şekilde kullanma hakkına yasal olarak sahip. Hükümetin de kendi belirlediği yüzde 5'lik hedefe ulaşılması için gerekli politikaya uyumunu sağlaması, enflasyonun düşürülmesine destek verecektir. Politika esgüdümü ve kararlılık ile enflasyonunu düşürememiş bir ülke yoktur.

ÖNCE BAHÇEMİZİ TEMİZLEMEMİZ LAZIM

■ Son dönemde güvenlik kaygılarının artması ve yaşadığımız darbe girişimiyle somutlaşan bazı tehditler, geri gidiş neden oldu. Bugün, Türkiye ekonomisi için 'doğru şey', normalleşmeyle beraber özerk kurumların da tekrar güçlendirilmesi ve güven sorununun çözülerek liyaka-

tın ön plana geçmesidir. Güçlü bir ekonomi için güçlü kurumlara ihtiyacımız var. Önce bahçemizi temizlememiz lazım ki ekinlerimiz yeşersin. Önümüzde uzun bir yol ve yapmamız gereken çok iş var. 16 Nisan 2017 günü Türkiye için birlik ve reform zamanı demiştik.

TORBADA NE VARSA ÇORBADA O VARDIR

■ Ülke ekonomisi, sıradan bir vatandaşın ev ekonomisinden farklı değildir. Torbada ne varsa, çorbada da o vardır. Ekonomide iyi sonuçlar almak için, torbamızdakileri iyileştirmemiz lazım. Bu nedenle, dijitalleşme ve 4. Sanayi Devrimi ekseninde, eğitim sistemi başta olmak üzere pek çok

alanında çok ciddi değişimlere, reformlara ihtiyaç duyuyoruz. İşgücü reformu, vergi reformu, yatırım ortamının iyileştirilmesi, kayıt dışılığın azaltılması, toplumsal cinsiyet eşitliği sayabileceğimiz başlıca alanlar. Bu değişimi moda diye değil, gerektiği için yakalamak zorundayız.